

**UCHWAŁA NR CXXV/3438/23
RADY MIASTA KRAKOWA**

z dnia 20 grudnia 2023 r.

**sprawie przyjęcia Programu aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta
„Młody Kraków” na lata 2024-2028.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 5b ust. 1 i art. 7 ust. 1 pkt 17 i 19 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40, poz. 572, poz. 1463, poz. 1688) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków” na lata 2024-2028, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Zobowiązuje się Prezydenta Miasta Krakowa do składania Radzie Miasta Krakowa rocznych sprawozdań z realizacji Programu w terminie do 30 kwietnia następnego roku.

§ 3. Traci moc uchwała nr VII/125/19 Rady Miasta Krakowa z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie przyjęcia Programu aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków 2.0” na lata 2019-2023.

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Krakowa.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miasta Krakowa

Artur Buszek

PROGRAM

AKTYWNEGO UCZESTNICTWA MŁODZIEŻY W ŻYCIU MIASTA “MŁODY KRAKÓW” na lata 2024-2028

**edukacja
obywatelska**

zaangażowanie

przestrzeń dla młodych

partnerstwo

rozwój
kariera

szkolenia

równość

przedsiębiorczość

dzielnica

miasto

szkoła

samorząd

wolontariat

sprawczość

wiedza

kultura

klimat

różnorodność

przyszłość

zaufanie

wspólnota

**projekty
społeczne**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Opis procesu tworzenia dokumentu	4
Młodzi w Krakowie – podstawowe dane	6
Podsumowanie rezultatów Programu aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków 2.0” na lata 2019–2023.....	7
Główne wnioski z badań młodzieży szkół ponadpodstawowych i rekomendacje dla Programu ...	11
Główne wnioski z warsztatów i rekomendacje dla Programu	13
Cele Programu.....	16
Cele Operacyjne.....	18
#stacja	18
Przestrzeń dla młodych w centrum	19
#tudziałam.....	20
#mamłos	20
#wiemcogdziekiedy	21
#sieć.....	22
Zasady pracy z młodzieżą w mieście	23
Odbiorcy Programu	24
Realizatorzy Programu	24
Ewaluacja i monitoring programu.....	24
Wskaźniki monitoringu programu	24

WPROWADZENIE

Działania Miasta Krakowa od lat wpisują się w szersze europejskie polityki nakierowane na wspieranie zaangażowania społecznego i obywatelskiego młodych ludzi. Celem Strategii Unii Europejskiej na rzecz młodzieży (2019–2027) jest zachęcanie młodych ludzi do uczestnictwa w życiu demokratycznym oraz zadbanie o zasoby niezbędne do bycia aktywnymi obywatelami. Także odnowiona Europejska karta uczestnictwa młodych ludzi w życiu lokalnym i regionalnym (2003) podkreśla znaczenie samorządów lokalnych w tworzeniu warunków do uczestnictwa osób młodych w życiu publicznym.

Realizacja programów kierowanych do młodzieży w Krakowie ma swoją ponad 20-letnią historię. Pierwszym systemowym działaniem adresowanym do osób młodych był realizowany w latach 1999–2009 Miejski Program Przeciwdziałania Przeszłości Młodzieży, który wpisywał się w ówczesną sytuację społeczną i poprzez swój profilaktyczny profil miał za zadanie przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym młodzieży. Z doświadczeń MPPPM-u korzystano, realizując dostosowany do potrzeb młodzieży kolejnej dekady Program aktywizacji społecznej młodzieży „Młody Kraków” w latach 2009–2018. Kolejnym etapem było przygotowanie i realizacja Programu aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków 2.0” na lata 2019–2023. Cechą charakterystyczną programu było poszukiwanie rozwiązań wzmacniających głos młodych w mieście i dostrzeganie w nich grupy społecznej aktywnej i podmiotowo uczestniczącej w życiu miejskiej społeczności. Wdrażany obecnie program chce być jego kontynuacją i rozwinięciem.

Historia realizacji powyższych programów wskazuje na stałe miejsce polityk młodzieżowych w mieście oraz na kluczowe znaczenie aktywności młodzieży w życiu Krakowa.

Obecny Program, kontynuując realizację głównych celów programu „Młody Kraków 2.0”, bazując na wypracowanych w czasie jego realizacji dobrych praktykach, poszerza pulę działań i koncentruje wysiłki na efektywnym wykorzystaniu powstałych zasobów. Konsultacje wskazują na odpowiednio dobrany kierunek działań miasta aktywizujący krakowską młodzież w kontekście współpracy z samorządami uczniowskimi, budowania bezpiecznych przestrzeni dla młodych, popularyzacji wolontariatu i budowaniu sieci współpracy osób pracujących z młodzieżą. Jako że obserwowane jest rozproszenie działań dla młodzieży w przestrzeni miejskiej, przy bardzo dużych

nakładach energii i finansowania, podjęte powinny zostać kroki w celu informowania o inicjatywach, ich nagłaśniania i dokumentowania.

Ważne jest, by w kolejnych latach głos młodych był w mieście jeszcze lepiej słyszany, by byli oni w centrum myślenia o Krakowie jako dobrym miejscu do życia. Kluczowe jest podniesienie znaczenia i widzialności działań miejskich na rzecz młodzieży i młodych dorosłych – potrzeby młodych osób i ich głos powinny stać się bardziej centralne w działaniach miasta.

W tej edycji programu kluczowym działaniem będzie utworzenie centralnej przestrzeni skupiającej działania miasta na rzecz młodych, a także skupiającej młodzież i osoby pracujące z młodzieżą¹. Taka dedykowana młodym przestrzeń w centrum miasta powinna skutecznie połączyć różnorodne inicjatywy, pomóc budować relacje między osobami zaangażowanymi i dać im energię do wspólnego działania. Szukając informacji na temat działań młodych i dla młodych, a także wsparcia w różnorodnych obszarach życia młodego człowieka, zawsze można będzie zacząć od tego miejsca.

Ważne jest też położenie większego nacisku na monitorowanie programu i jego efektów. Nie chodzi jedynie o ocenę jego efektów czy opis statystyk wykorzystania danych programów, ale o przyjrzenie się, jak jest realizowany, by działania mogły być ciągle polepszane i aktualizowane we współpracy z osobami młodymi, osobami pracującymi z młodzieżą i organizacjami młodzieżowymi.

Na koniec warto podkreślić, iż potrzeby młodych osób muszą być wspierane szerzej niż tylko w ramach tego konkretnego programu poprzez tworzenie polityk międzysektorowych, budowanie współpracy między wydziałami w mieście, instytucjami miejskimi, szkołami i organizacjami młodzieżowymi ora z samą młodzieżą.

OPIS PROCESU TWORZENIA DOKUMENTU

Proces wyboru zagadnień i obszarów interwencji, które znajdą się w programie adresowanym do młodych mieszkańców Krakowa na lata 2024–2028, przebiegał etapowo. Rozpoczęła go realizacja badań przeprowadzonych wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych. Kolejnymi etapami były: warsztaty z udziałem pięciu grup interesariuszy/odbiorców, konsultacje międzyresortowe w obrębie Urzędu Miasta Krakowa oraz otwarte konsultacje z mieszkańcami Krakowa:

¹ Warto, by ostatecznie nazwa została wybrana przez młodych.

- W 2022 roku przeprowadzono badania wśród krakowskiej młodzieży. Wyniki badań zawarte są w raporcie „Potrzeby, oczekiwania i praktyki młodych. Raport z badania krakowskiej młodzieży”². W ramach badań przeprowadzono sześć warsztatów z młodzieżą ze szkół ponadpodstawowych o zróżnicowanym profilu, cztery wywiady eksperckie z osobami pracującymi z młodzieżą oraz badania ankietowe, w których wzięło udział 894 uczniów z różnych typów szkół ponadpodstawowych.
- W celu przedyskutowania celów i działań programu przeprowadzono pięć warsztatów z wybranymi grupami osób, reprezentującymi środowiska młodzieżowe, jak i z osobami pracującymi z młodzieżą³:
 - Grupa 1 – przedstawiciele Młodzieżowej Rady Krakowa oraz środowiska liderów młodzieżowych;
 - Grupa 2 – opiekunowie samorządów uczniowskich szkół podstawowych;
 - Grupa 3 – przedstawiciele krakowskich studentów;
 - Grupa 4 – przedstawiciele środowiska psychologów i pedagogów;
 - Grupa 5 – przedstawiciele organizacji pozarządowych w tym Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Młodzieży oraz przedstawiciele środowiska naukowego i instytucji pracujących na rzecz młodzieży.
- Ponadto, w ramach prac nad programem otrzymano stanowisko Komisji Dialogu Obywatelskiego ds. Młodzieży wypracowane podczas posiedzenia 5 maja 2023 roku z rekomendacjami do programu oraz innych organizacji działających w tym obszarze.
- W pracach wykorzystano także raporty z realizacji Programu „Młody Kraków 2.0” w latach 2019–2022, opracowanie Piotra Długosza „Krakowscy licealiści w drodze do dorosłości”⁴ oraz raport z badań „Sport Młodzież Kraków. Badanie krakowskiej młodzieży 2023” przygotowany przez zespół badawczy Instytutu Socjologii UJ pod opieką Barbary Worek i Darii Wójcik. Dodatkowym źródłem inspiracji była 6. edycja maratonu młodzieżowych projektów społecznych **YouthKrakHack** w 2022 roku pn. „Kraków o jakim marzysz”.
- Tekst Programu opracowała dr Ewa Krzaklewska z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

² Łukasz Maźnica, Jan Strycharz, *Potrzeby, oczekiwania i praktyki młodych. Raport z badania krakowskiej młodzieży*, Kraków 2022.

³ Aneta Marek, Magdalena Pęcak, *Rekomendacje do polityki młodzieżowej. Sprawozdanie z przebiegu spotkań grupowych. Raport*, Wszechnica UJ, Kraków 2023.

⁴ Piotr Długosz, *Krakowscy licealiści w drodze do dorosłości*, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2020.

MŁODZI W KRAKOWIE – PODSTAWOWE DANE

W Krakowie mieszka 802 583 osób, w tym 129 469 osób do 18. roku życia – osoby te stanowią 16% całej populacji miasta⁵. Osoby pomiędzy 13 a 24 rokiem życia stanowią ok. 10% mieszkańców Krakowa (81,5 tys.). Adresatami Programu są uczniowie ostatnich klas szkół podstawowych, uczniowie szkół ponadpodstawowych oraz osoby do 26. roku życia, których charakteryzują zróżnicowane ścieżki i role życiowe, np. uczestniczą w rynku pracy, wchodzą w role rodzinne.

Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
13–15	18 956	9667	9289
16–18	16 450	8396	8054
19–24	46 084	22 051	24 033

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, dane z roku 2021.

Dane Urzędu Miasta Krakowa na rok 2022/2023⁶ wskazują, iż w Kraków posiada 176 szkół podstawowych, w tym 113 samorządowych, do których uczęszcza 60 422 uczniów. Jeśli chodzi o samorządowe szkoły ponadpodstawowe, w 36 liceach ogólnokształcących uczy się 19 007 uczniów, zaś 14 588 w 33 szkołach prowadzących kształcenie zawodowe dla młodzieży. W mieście działają także 33 licea niesamorządowe (6214 uczniów) oraz 10 szkół prowadzących kształcenie zawodowe dla młodzieży (2908 uczniów). Ponadto w Krakowie znajduje się 19 uczelni wyższych, w których kształci się 129 840 osób (najwięcej na Uniwersytecie Jagiellońskim, Akademii Górniczo-Hutniczej i Politechnice Krakowskiej). Jeśli chodzi o studentów uczelni wyższych, ich liczba wynosiła ok. 130 tysięcy osób w roku akademickim 2020/21. Należy zauważyć, iż w ostatnich 10 latach liczba osób studiujących spadła, także ze względu na niż demograficzny (w porównaniu do ok. 160 tys. w roku 2015/2016)⁷. Wśród studiujących 7811 osób to cudzoziemcy (ok. 6% całej populacji studiujących)⁸ – w dużej mierze pochodzący z Ukrainy.

⁵ Bank Danych Lokalnych GUS, 2021.

⁶ Oświata krakowska w roku szkolnym 2022/2023, UMK 2023, s. 12.

⁷ Bank Danych Lokalnych GUS, 2021.

⁸ Bank Danych Lokalnych GUS, 2021.

W roku szkolnym 2022/2023 do krakowskich przedszkoli, punktów przedszkolnych i szkół uczęszczało 17 476 obcokrajowców, w tym 14 809 będących obywatelami Ukrainy⁹. Dzieci i młodzież krakowska mają dostęp zarówno do edukacji publicznej, jak i prywatnej – 66% z nich uczęszcza do placówek samorządowych, a 34% do prowadzonych przez inne organy¹⁰.

PODSUMOWANIE REZULTATÓW PROGRAMU AKTYWNEGO UCZESTNICTWA MŁODZIEŻY W ŻYCIU MIASTA „MŁODY KRAKÓW 2.0” NA LATA 2019–2023

Zakładanym rezultatem Programu aktywnego uczestnictwa w życiu miasta „Młody Kraków 2.0” na lata 2019–2023 było: „Aktywne i świadome uczestnictwo młodych ludzi w społecznym, obywatelskim życiu miasta z wykorzystaniem umiejętności i narzędzi partycypacji społecznej, a także wzrost poczucia wpływu młodych na rozwój miasta oraz swoje najbliższe otoczenie w szkole i dzielnicy oraz wzmocnienie postaw przedsiębiorczości oraz otwartości na różnorodność kulturową wśród młodzieży”.

Jego realizacja dotyczyła następujących obszarów:

- Przestrzeń dla młodych. Poszerzenie dostępu do oferty rozwojowej i edukacyjnej młodzieży oraz wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych młodzieży z różnych środowisk.
- Młodzież działa lokalnie. Budowanie postawy obywatelskiej oraz współodpowiedzialności za szkołę, dzielnicę i miasto.
- Głos młodych w mieście. Tworzenie młodzieży warunków do wyrażania swoich opinii na temat rozwoju miasta oraz współtworzenia działań i polityki miejskiej.
- Kultura (dla) młodzieży. Poszerzenie dostępu do kultury dla młodzieży oraz tworzenie warunków do tworzenia kultury przez młodzież.
- Młodzi na rynku pracy. Budowanie postawy przedsiębiorczej wśród młodzieży oraz zachęcanie do uczestnictwa w życiu społecznym poprzez pracę.
- Partnerstwo dla młodych. Budowanie sieci współpracy instytucji i osób pracujących z młodzieżą oraz docenianie pracy oraz podnoszenie kompetencji osób pracujących z młodzieżą i zaangażowanych w budowanie postaw obywatelskich młodzieży.

⁹ Oświata krakowska w roku szkolnym 2022/2023, UMK 2023, s. 61.

¹⁰ Oświata krakowska w roku szkolnym 2022/2023, UMK 2023, s. 4–5.

Wskaźniki służące do oceny stopnia realizacji celów szczegółowych Programu aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków 2.0” na lata 2019–2023.

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2023 r.	2020	2021	2022
Dzięki przyjaznej i bezpiecznej przestrzeni miejskiej jak najwięcej młodych ludzi mogło rozwijać pasje, zdobywać wiedzę i umiejętności, uczyć się współpracy z rówieśnikami oraz innymi mieszkańcami miasta, a także być otwartą na różnorodność i wielokulturowość.	W32_D Udział młodzieży w dzielnicowych Pracowniach Młodych	5%	1%	2,5%	6,5%
Jak najwięcej młodzieży z różnych środowisk aktywnie włączało się w życie miasta, uzyskiwało kompetencje społeczne i obywatelskie.	W33_D Aktywność samorządów uczniowskich w działaniach adresowanych do społeczności szkolnej w ramach Programu „Młody Kraków 2.0”	100	41	81	98
Młodzież miała poczucie wpływu na swoje najbliższe otoczenie, aktywność w szkole, dzielnicy i rozwój miasta, a także posiadała umiejętność korzystania z narzędzi partycypacji społecznej.	W34_D Zaangażowanie osób młodych w przygotowanie projektów budżetu obywatelskiego	150	40	273	1209
Jak najwięcej młodych ludzi mogło uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych oraz współtworzyć kulturę miast.	W48_K Wydarzenia kulturalne adresowane do młodzieży	1350	747	922	1588
Młodzi mieszkańcy Krakowa, kończący naukę w szkole ponadpodstawowej, twórczo odnajdywali się na rynku pracy oraz tworzyli kulturę przedsiębiorczości	W35_D Spotkania młodzieży z osobami wykonującymi różne zawody w szkołach i innych instytucjach	Trend wzrostowy	632	927	1027
Instytucje, organizacje, grupy i osoby pracujące na rzecz młodzieży poprzez wymianę informacji oraz umiejętności wspierały swoje wysiłki, przyczyniając się do podnoszenia jakości oferty kierowanej do osób młodych.	W36_D Zgłoszenia do nagrody dla osób pracujących z młodzieżą na najlepsze inicjatywy dla młodzieży	20	b.d.	12	9

Źródło: System STRADOM, dane własne UMK.

W ramach realizacji programu poszerzono dostęp do oferty rozwojowej i edukacyjnej młodzieży oraz prowadzono wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych młodzieży z różnych środowisk. Uruchomiono trzy Pracownie Młodych (na os. Piastów 22, przy ul. Zachodniej 7/3a oraz ul. Na Kozłówce 25), w których w roku 2022 zanotowano 4700 wejść (dla porównania w roku 2021

było to 2000 wejść). Wskaźnik **W32_D** w roku 2022 obrazujący udział młodzieży w dzielnicowych pracowniach młodych wskazał wartość 6,5%.

Ważnym obszarem Programu „Młody Kraków 2.0” było budowanie postawy obywatelskiej wśród młodzieży oraz zachęcanie do uczestnictwa w procesach partycypacyjnych. Wskaźnik **W34_D** **Zaangażowanie osób młodych w przygotowanie projektów budżetu obywatelskiego** informuje nas, że w roku 2022 aż 1209 młodych osób uczestniczyło w tworzeniu projektów budżetu obywatelskiego Miasta Krakowa oraz Szkolnego Budżetu Obywatelskiego.

Najważniejsze wydarzenia i projekty zrealizowane w ramach Programu „Młody Kraków 2.0” w latach 2019–2023:

- **„Juliada”** – letnia impreza sportowo-rekreacyjna promująca aktywność sportową młodzieży. W latach 2019–2021 łącznie w zawodach i pokazach sportowych w kilkunastu dyscyplinach uczestniczyło 1500 osób.
- **YOO! – Festiwal Sportów Miejskich.** W latach 2022 i 2023 w zawodach, warsztatach, zabawach w czterech dyscyplinach: deskorolka, rolki, hulajnoga, bmx wzięło udział 685 młodych ludzi.
- Cztery edycje **Festiwalu Młodych Twórców.** Wydarzenie ma na celu promowanie twórczej aktywności młodych ludzi.
- **Youth Krak Hack.** Maraton projektów społecznych, podczas którego uczestnicy opracowują projekty z zakresu polityki młodzieżowej. Od 2019 roku odbyło się sześć edycji, w których udział wzięło ok. 300 osób, opracowując łącznie 60 projektów. Zakres tematyczny hackathonów: „O samorządzie uczniowskim”, „Kraków o jakim marzysz”, „W dobrym klimacie”, „Młodzi dla klimatu!”, „Po pierwsze, edukacja!”, „O kulturę (się) proszę!”.
- Pięć edycji projektu edukacyjno-aktywizującego **Młodzież Działa Lokalnie.** Projekt stwarza grupom młodzieży warunki finansowe i logistyczne do realizacji własnych projektów społecznych w środowisku lokalnym.
- Cztery edycje **Młodzieżowych Dni Wolontariatu.** Podczas wydarzenia przyznawany jest tytuł Młodzieżowego Wolontariusza Roku. Co roku zgłoszonych zostaje ok. 100 młodych wolontariuszy. W 2022 roku wolontariusze łącznie przepracowali 6976 godzin.
- W ramach **działań promujących postawę przedsiębiorczości młodzieży** od 2019 roku zrealizowano:
 - konferencję skierowaną do nauczycieli przedsiębiorczości pn. „W poszukiwaniu praktycznych narzędzi promowania postawy przedsiębiorczości wśród młodzieży”,
 - filmy prezentujące młodych ludzi, którzy podejmują wyzwania na polu przedsiębiorczości, które dotarły do 14 tys. odbiorców,
 - konkurs dla młodzieży „Młodzi=Przedsiębiorczy”,

- internetowy quiz z wiedzy o przedsiębiorczości,
- szkolenia z zakresu zakładania i prowadzenia start-upu „Czas na START UP!”.
- **„Młody Kraków. Czytajże”**. Czasopismo młodzieżowe, którego redaktorami są uczniowie szkół ponadpodstawowych i studenci. Magazyn promuje aktywność społeczną i zaangażowanie młodzieży w życie miasta. Co roku ukazuje się osiem wydań czasopisma, obecnie z nakładem 24 tys. egzemplarzy.
- **#BOlepiej, #BOMłodzi, #BOMA** – projekty promujące etap głosowania w Budżecie Obywatelskim Miasta Krakowa.
- **Krakowska Akademia Samorządności**. Akademia jest całorocznym cyklem szkoleniowym dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Krakowa. Podczas zajęć młodzi ludzie pozyskują praktyczną wiedzę i umiejętności potrzebne w pracy społecznej i działalności na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. W latach 2019–2023 kurs ukończyło 245 osób. Projekt, który realizowany jest od 2005 roku, został doceniony i uwzględniony w publikacji dobrych praktyk Unii Metropolii Polskich z okazji istnienia 30-lecia samorządu terytorialnego.
- **Pięć edycji Krakowskiego Dnia Samorządu Uczniowskiego**. Wydarzenie było dobrą okazją do integracji, zabawy, ale także wymiany doświadczeń i pozyskania wiedzy o tym, w jaki sposób efektywniej pracować na rzecz integracji środowiska uczniowskiego w szkole. Co roku w spotkaniu uczestniczy ok. 200–230 osób z około 50 szkół.
- **Trzy edycje Programu Wsparcia Samorządów Uczniowskich „#SU-w-ak”**. Jego celem jest m.in. wsparcie aktywności samorządów uczniowskich, podnoszenie umiejętności organizacyjnych rad uczniowskich, a także wyłonienie i promocję najciekawszych projektów realizowanych przez samorządy uczniowskie. Program umożliwia samorządom szkolnym ubieganie się o dofinansowanie realizowanych w szkole działań, których inicjatorami i realizatorami są samorządy uczniowskie. Od 2020 roku szkoły w nim uczestniczące otrzymały dofinansowanie 116 projektów na kwotę 176 450 zł.
- **Nagroda im. Antoniego Weysenhoffa** przyznawana jest od 2020 roku. Ustanowiona przez Prezydenta Miasta Krakowa, by podkreślić znaczenie pracy i działalności na rzecz młodzieży, jest formą uhonorowania tych, którzy inspirują młodych ludzi, wspierają ich, towarzyszą we wzrastaniu. Dotychczas statuetką Weysenhoffa zostało uhonorowanych siedem osób.
- **Trzy edycje Szkolnego Budżetu Obywatelskiego**. Co roku w projekcie biorą udział krakowskie szkoły ponadpodstawowe (w tym szkoły specjalne, bursa i internat); łącznie 16 121 uczniów wzięło udział w warsztatach poświęconych budżetowi obywatelskiemu, zgłoszono 558 projektów, z czego 187 zrealizowano, w głosowaniu wzięło udział 13 122 uczniów.

Szczegółowe informacje o realizacji Programu w poszczególnych latach znajdują się na stronie www.mlodziex.krakow.pl. Nakłady finansowe na realizację programu w latach 2019–2023 wydatkowane przez Referat ds. Młodzieży wyniosły ok. 5 393 060,45 zł.

GŁÓWNE WNIOSKI Z BADAŃ MŁODZIEŻY SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH I REKOMENDACJE DLA PROGRAMU

Najważniejsze wnioski z badań „Potrzeby, oczekiwania i praktyki młodych. Raport z badania krakowskiej młodzieży” z roku 2022 są następujące:

- **Kraków jest atrakcyjnym miejscem do życia dla młodych**, z którym młodzi wiążą swoją przyszłość zawodową i życiową.
- **Młodzież ze względu na obciążenie obowiązkami szkolnymi redukuje swoje aktywności pozalekcyjne**. Deficyt czasu wolnego, dla wielu młodych (ok. połowa badanych) wynikający z poświęcania dużej ilości czasu na dojazdy do szkoły, wskazywany jest jako bariera dla aktywności pozaszkolnej. Skutkuje to raczej niskim zaangażowaniem, np. jeśli chodzi o zaangażowanie w wolontariat. 39% ankietowanych nie ma takich doświadczeń, zaś 38% tylko 1–2 razy do roku. Podobnie wygląda kwestia zaangażowania w działania organizacji pozarządowych – 78% badanych nie ma takiego doświadczenia, zaś 17% tylko 1–2 razy w roku.
- **Młodym ludziom brakuje czasu na budowanie relacji społecznych**. Relacje w szkole oceniane są dość dobrze (56% jest z nich zadowolonych), jednak utrzymywane są przede wszystkim za pośrednictwem zdalnych kanałów komunikowania. Wskazywana jest potrzeba budowania przestrzeni w szkole do pogłębiania relacji z kolegami i koleżankami.
- **Osobami, które inspirują młodych do dodatkowego zaangażowania, są nauczyciele bądź rodzice**. Raport wskazuje na kluczowe znaczenie współpracy z opiekunami samorządów uczniowskich.
- **Młodzi ludzie doświadczają w szkole stresu**. Blisko siedmiu na dziesięciu młodych wskazuje, że szkoła jest dla nich jednym ze źródeł stresu (narzekają na to szczególnie uczniowie liceów). Wielu z nich odczuwa presję związaną z przygotowaniem się do przyszłej kariery zawodowej. Młodzi obawiają się wchodzenia w dorosłość w dzisiejszych warunkach.
- **Wiedza na temat inicjatyw realizowanych przez Miasto Kraków nie jest powszechna**. Badani uczniowie najczęściej rozpoznają Szkolny Budżet Obywatelski (55% młodych twierdzi, że słyszało o tym projekcie). Inne inicjatywy realizowane w ramach „Młodego Krakowa 2.0” są rozpoznawane w dużo mniejszym stopniu (Młodzieżowe Dni Wolontariatu,

Program Wsparcia Samorządów Uczniowskich #SU-w-ak, Indeks Wolontariusza, konkurs Młodzieżowy Wolontariusz Roku). Wiedzę o projektach uczniowie czerpią najczęściej od nauczycieli (opiekunów samorządów szkolnych). Badania ankietowe wśród ukraińskiej młodzieży w 2021 pokazały, że 21% z nich zna program „Młody Kraków 2.0”, zaś 7% z niego korzystało¹¹.

- **Programy jeśli już są znane, to oceniane są dobrze.** Wskazano na inicjatywy, tj. #SU-w-ak oraz Szkolny Budżet Obywatelski, które zapewniają środki finansowe na realizację projektów uczniowskich.

Główne rekomendacje sformułowane w raporcie:

1. Tworzenie szkolnych przestrzeni czasu wolnego – **wprowadzanie „stref relaksu” do szkół**, czyli przestrzeni, gdzie można spędzić czas po lekcjach (np. czekając na zajęcia pozalekcyjne lub na środek transportu do domu) w bezpiecznych i komfortowych warunkach. Najlepiej by była to przestrzeń współtworzona przez młodzież lub samorzady uczniowskie, w ramach istniejących miejskich programów wsparcia.
2. **Zwrócenie uwagi na kondycję psychiczną młodzieży** – rozważenie kampanii społecznych realizowanych przez miasto, a także uwrażliwianie nauczycieli oraz wzmacnianie opieki psychologicznej.
3. Większa ekspozycja młodych na **możliwości zaangażowania społecznego** – zachęcanie do podejmowania aktywności, wychodzenie do młodych z gotowymi i konkretnymi ofertami aktywności wartych podjęcia. Szkoła jest ważnym miejscem, w którym warto promować zaangażowanie we współpracy z nauczycielami, np. poprzez targi wolontariatu czy szkolne koła wolontariatu.
4. **Wsparcie dla nauczycieli** pełniących rolę opiekunów samorządu, poprzez spotkania sieciujące, szkolenia oraz lepsze informowanie o ofercie miasta.
5. Potrzeba szerszej **promocji inicjatyw**, które realizowane są przez młodzież czy samorzady uczniowskie w ramach istniejących programów (np. #SU-w-ak, czy Szkolny Budżet Obywatelski), z wykorzystaniem kanałów miejskich, takich jak telewizja komunikacji miejskiej lub oficjalne kanały społecznościowe miasta. Inicjatywy, działania i projekty powinny być nagłaśniane i promowane.

¹¹ Liudmyla Kryvachuk, Piotr Długosz, Ukraińska młodzież w Krakowie /Українська молодь в Кракові, 2021, dostępne: <https://mlodziez.krakow.pl/2022/05/18/raport-ukrainska-mlodziez-w-krakowie/>

GŁÓWNE WNIOSKI Z WARSZTATÓW I REKOMENDACJE DLA PROGRAMU

Podczas warsztatów dyskutowane były następujące kluczowe obszary aktywizacji młodzieży i młodych dorosłych w Krakowie:

Przestrzenie dla młodych



Młodzież potrzebuje miejsc do budowania relacji, spotkań, wspólnych działań, relaksu. Szczególnie w przypadku starszej młodzieży szkolnej podkreślano znaczenie dostępu do niekomercyjnych otwartych przestrzeni, które mogłyby tworzyć młodzi ludzie. Miejsca takie mogłyby pełnić różnorodne funkcje – z jednej strony stanowić niezobowiązującą przestrzeń do spędzania wolnego czasu, uczenia się czy pracy, z drugiej stać się przestrzenią do budowania inicjatyw i realizowania projektów. Mimo iż jest świadomość istnienia Pracowni Młodzieżowych, podkreślano brak takiego miejsca w centrum Krakowa oraz we wszystkich dzielnicach. Dodatkowo, wspomniano o potrzebie budowania przestrzeni do wyciszenia się, relaksu, spotkań w szkole – szczególnie jest to ważne dla uczniów ostatnich klas szkół podstawowych. Takie przestrzenie szkolne mogą powstawać także na zewnątrz, na terenach zielonym. Zielone klasy, czyli infrastruktura do prowadzenia lekcji na zewnątrz, jest też jednym z pomysłów nauczycieli.

Tworzenie warunków do aktywności



Budowanie warunków do aktywności, wolontariatu, działania w organizacjach czy samorządach oraz udziału w istniejących inicjatywach to kluczowy wątek warsztatów. Podkreślano znaczenie dofinansowania działań dla osób i grup, które mają pomysł. Istotne byłyby konkursy grantowe na inicjatywy młodzieżowe lub wsparcie w uzyskaniu takiego dofinansowania. W celu budowania zasobów, wiedzy i umiejętności liderów młodzieżowych oraz osób wspierających młodych, postulowano organizowanie szkoleń (np. z mediacji czy komunikacji), a także regularnych spotkań, podczas których nastąpi wymiana dobrych praktyk. Ważne jest budowanie uznania społecznego dla postaw obywatelskich – promowanie sukcesów, rozpowszechnianie wyników różnorodnych inicjatyw, pokazywanie atrakcyjności zaangażowania. W kilku grupach pojawiła się propozycja wzmocnienia procesu wymiany informacji o młodzieżowych inicjatywach i działaniach, na skutek których udało się wdrożyć w mieście pewne zmiany, tak by zachęcić innych do zaangażowania się.

Warto tutaj wziąć pod uwagę **zróżnicowanie między młodzieżą szkolną a studentami czy osobami pracującymi**. O ile szkoła jest przestrzenią do aktywizacji młodzieży szkolnej, w przypadku młodych dorosłych taką rolę pełnią organizacje pozarządowe, studenckie i różnego typu stowarzyszenia,

kluby czy koła. Stanowisko KDO ds. Młodzieży podkreśliło rolę organizacji pozarządowych jako kluczowej przestrzeni do aktywizacji studentów i młodych dorosłych.

Szkoła jako kluczowa przestrzeń życia młodzieży



Szkoła jest miejscem do pobudzania i inicjowania aktywności społecznej i obywatelskiej – dotyczy to grupy odbiorców Programu w wieku od 13 do ok. 19 lat. Programy wspierające samorządność uczniowską były oceniane jako ważne, a inspirowanie do działania i przekazywanie narzędzi jako pobudzające aktywność uczniowską. Jako ważne wymieniono takie inicjatywy jak: Krakowski Dzień Samorządu Uczniowskiego oraz #SU-w-ak – Program Wsparcia Samorządów Uczniowskich. Opiekunowie samorządów uczniowskich, kół wolontariatu i nauczyciele to osoby, które mogą zachęcać do aktywności młode osoby, uwzględniając ich zainteresowania i predyspozycje. Szkoła to również miejsce pierwszej interwencji, kiedy młody człowiek doświadcza trudności ponad miarę swoich możliwości. Wsparcie opiekunów samorządów i kół wolontariatu oraz rozwijanie świadomości nauczycieli w zakresie dostępnych źródeł wsparcia i rozwoju młodych to ważny kierunek działań.

Wpływ na to, co się dzieje w mieście



Młodzież i studenci podkreślali chęć uczestnictwa w konsultacjach społecznych i posiadania wpływu na podejmowane decyzje w mieście, dotyczące różnych obszarach ich życia – nie tylko w odniesieniu do kwestii postrzeganych zwyczajowo jako „młodzieżowe”. Szczególnie młodzi dorośli/studenci wskazali, iż głos ich grupy powinien być brany pod uwagę w ramach różnorodnych obszarów. Podkreślano także znaczenie realizacji działań zaproponowanych przez młodych. W postulatach KDO ds. Młodzieży zaproponowano utworzenie stanowiska Pełnomocnika ds. Młodzieży, co zwiększyłoby reprezentację interesów młodych ludzi w mieście i pomogłoby wybrzmieć potrzebom młodzieży i młodych dorosłych w obszarach nie postrzeganych bezpośrednio jako „młodzieżowe”.

Znaczenie dostępu do informacji



Usprawnienie procesu informacji na temat tego, co dzieje się w mieście, to potrzeba zarówno osób młodych, jak i osób pracujących na ich rzecz. Pojawia się potrzeba istnienia punktu lub miejsca, w którym można zdobyć informacje na temat możliwości zaangażowania, dołączenia do organizacji pozarządowej, miejskich programów młodzieżowych. Podczas warsztatów opracowany został pomysł prowadzenia strony/forum online, udostępniającej różnorodne informacje o wydarzeniach i szansach dla młodych. Dodatkowo wskazano na znaczenie sposobu komunikacji z młodymi, podkreślając potrzebę tworzenia atrakcyjnego stylu komunikatów. Trudność w dotarciu do informacji została wskazana jako problem dla osób nowo przybyłych do miasta. W stanowisku KDO


ds. Młodzieży zaproponowano, by informacja młodzieżowa została wyodrębniona jako osobny obszar w ramach nowego programu.

Kwestia zdrowia psychicznego osób młodych i poprawa dobrostanu młodzieży



Podczas warsztatów rekomendowano włączenie do programu szeregu działań nakierowanych na: poprawę samopoczucia młodzieży, podniesienie motywacji, wzmocnienie oraz rozwój umiejętności społecznych, pozytywne inspirowanie do działania, przełamywanie tabu korzystania z pomocy specjalistów od zdrowia psychicznego. Kluczową rolę powinna odegrać współpraca ze specjalistami z zakresu zdrowia psychicznego (jako doradców w formułowaniu działań czy wsparcia), a także szkolenie osób pracujących z młodzieżą (w tym nauczycieli) w zakresie wsparcia, interwencji oraz mediacji rówieśniczych. Grupa psychologów wskazała na możliwość utworzenia zespołu specjalistów wspierających Urząd Miasta Krakowa, spotykającego się regularnie w celu wypracowania rekomendacji.

Potrzeba świadomości zróżnicowania sytuacji młodzieży i budowania wsparcia dopasowanego do potrzeb różnych grup młodych



Uczestnicy warsztatów podkreślili konieczność włączania różnorodnych grup młodzieży oraz budowania wsparcia otwartego dla młodych o różnych potrzebach. Wskazano na osoby wykluczone społecznie, osoby z niepełnosprawnościami, młodzież LGBT+, młode osoby pochodzące z innych krajów. Ważne jest uwzględnianie potrzeb i ograniczeń osób, które studiuje lub pracują w Krakowie, natomiast nie mieszkają w mieście. Takie osoby, przyjeżdżające do Krakowa w celach edukacyjnych, to głównie studenci. Jest to grupa potrzebująca wsparcia w odnalezieniu się w dużym mieście. Aspekt włączający podkreślono także w stanowisku KDO ds. Młodzieży. Potrzeba konkretnych przestrzeni konsultacyjnych dla reprezentantów różnych grupy, by móc wspólnie wypracować nowe propozycje działań i rozwiązań. Zdaniem uczestników warsztatów, wśród których znalazła się także młodzież ukraińska oraz specjaliści pracujący z tą grupą, realizowane inicjatywy winny być nastawione na integrację środowiska młodzieżowego i zachęcanie młodzieży do poznawania siebie nawzajem, swoich kultur, języka, zwyczajów i tradycji.

Współpraca jako model do realizacji projektów i uczenia



Opiekunowie samorządów uczniowskich podkreślali znaczenie współpracy. Także w innych grupach pojawiał się wątek przestrzeni do budowania relacji, robienia wspólnych projektów, jak również uczenia się współpracy. Podkreślano znaczenie wychodzenia poza bezpieczny obszar szkoły, czasami

niewystarczający do realizacji potencjału młodych osób. Pozytywnie oceniane były działania międzyszkolne, międzysamorządowe, dające okazję do konfrontacji doświadczeń oraz do spotkań i dyskusji. Jednak ważne jest, by nie odbywały się na zasadzie rywalizacji, lecz współpracy. Taką przestrzenią jest np.: Krakowska Akademia Samorządności czy Krakowski Dzień Samorządu Uczniowskiego.

Szersza wizja potrzeb młodzieży i młodych dorosłych

Problemy młodzieży i młodych dorosłych powinny być w centrum uwagi Urzędu Miasta Krakowa i Rady Miasta Krakowa. Istnieje świadomość, że program nastawiony na aktywizację młodych odpowiada tylko na mały wycinek życia młodych ludzi – ich aktywności społecznej. Wśród innych ważnych kwestii wymieniane były kwestie związane z komunikacją miejską i jej kosztami, bezpieczeństwem w mieście, kwestiami mieszkaniowymi, a także organizacją przestrzeni miejskiej w sposób umożliwiający spędzanie czasu „w zieleni”. Podkreślano znaczenie przestrzeni zielonych i kontaktu z naturą dla dobrego życia, możliwości odpoczynku czy spotkań. Pojawiały się też hasła proekologiczne.

Kontynuacja dialogu na rzecz młodzieży

Uczestnicy spotkań wyrazili zainteresowanie dalszą pracą nad konkretnymi rozwiązaniami w kontekście wyróżnionych kwestii problemowych. Szczególnie osoby pracujące z młodzieżą wyraziły zainteresowanie regularnymi spotkaniami z UMK w celu wspierania realizacji Programu.

CELE PROGRAMU

Program aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków” na lata 2024–2028 jest programem sektorowym, znajdującym miejsce w Strategii Rozwoju Miasta Krakowa 2030: Obszar V: Kapitał społeczny, cel strategiczny: Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa, cel operacyjny: V.1. Wysoki poziom partycypacji społecznej mieszkańców, a także Obszar IV: Jakość życia, cel strategiczny: Kraków – miasto przyjazne do życia, cel operacyjny IV.5: Wysoki poziom bezpieczeństwa w Krakowie.

Głównym celem Programu jest stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu miasta młodzieży mieszkającej, uczącej się lub pracującej w Krakowie oraz wzmacnianie u niej postaw zaangażowania obywatelskiego, poczucia wpływu na życie miasta, współpracy i otwartości na innych.

Realizowany poprzez cele szczegółowe:

- 1) **PRZESTRZEŃ DLA MŁODYCH.** Poszerzenie dostępu do oferty rozwojowej i edukacyjnej młodzieży oraz tworzenie przestrzeni do integracji społecznej, budowania relacji, aktywizacji młodych.

#stacja

- 2) **MŁODZIEŻ DZIAŁA LOKALNIE.** Budowanie postawy obywatelskiej oraz kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych w ramach współodpowiedzialności za szkołę, dzielnicę i miasto.

#tudziałam

- 3) **GŁOS MŁODYCH W MIEŚCIE.** Tworzenie warunków dla młodzieży do wyrażania opinii na temat rozwoju miasta oraz współtworzenia działań i polityk miejskich.

#mamgłos

- 4) **INFORMACJA MŁODZIEŻOWA.**

Zapewnienie dostępu do informacji młodzieżowej oraz informacji na temat działań dla młodzieży poprzez zbudowanie sieci informacyjnej.

#wiemcogdziekiedy

- 5) **PARTNERSTWO DLA MŁODYCH.** Budowanie sieci współpracy instytucji i osób pracujących z młodzieżą, docenianie pracy oraz podnoszenie kompetencji osób pracujących z młodzieżą i zaangażowanych w budowanie postaw obywatelskich młodzieży.

#sieć

tak aby:

- 1) dzięki przyjaznym i bezpiecznym przestrzeniom miejskim jak najwięcej młodych ludzi mogło rozwijać pasje, zdobywać wiedzę i umiejętności, uczyć się współpracy z rówieśnikami oraz innymi mieszkańcami miasta, a także być otwartych na różnorodność i wielokulturowość;
- 2) jak najwięcej młodzieży z różnych środowisk aktywnie włączało się w życie miasta, uzyskiwało kompetencje społeczne, obywatelskie oraz liderские;
- 3) młodzież miała wpływ na swoje najbliższe otoczenie, szkołę, dzielnicę oraz na rozwój miasta; brała aktywny udział w konsultacjach społecznych, a także posiadała umiejętność korzystania z narzędzi partycypacji społecznej;

- 4) każda młoda osoba oraz osoba pracująca z młodzieżą miała dostęp do informacji na temat oferty miasta Krakowa dla młodych ludzi, działań organizacji młodzieżowych i pozarządowych, konsultacji społecznych oraz wszystkich kwestii ważnych z perspektywy młodych osób;
- 5) instytucje, organizacje, grupy, a także profesjonaliści i aktywiści pracujący na rzecz młodzieży wspierali wzajemnie swoje wysiłki poprzez wymianę informacji oraz doświadczeń, przyczyniając się do podnoszenia jakości pracy z młodzieżą; a zaangażowanie i dokonania osób pracujących i działających na rzecz młodzieży były doceniane i honorowane.

CELE OPERACYJNE

PRZESTRZEŃ DLA MŁODYCH. Poszerzenie dostępu do oferty rozwojowej i edukacyjnej młodzieży oraz tworzenie przestrzeni do integracji społecznej, budowania relacji, aktywizacji młodych, poprzez:

#stacja

- 1.1. Stworzenie ogólnodostępnej przestrzeni młodych w centrum miasta (opisana poniżej);
- 1.2. Tworzenie Pracowni Młodych – otwartych, moderowanych przestrzeni w dzielnicach;
- 1.3. Podnoszenie jakości funkcjonowania Pracowni Młodych i tworzenie warunków do budowania sieci współpracy między nimi;
- 1.4. Promowanie tworzenia przyjaznej przestrzeni szkolnej;
- 1.5. Poszerzenie oferty bezpłatnych zajęć i aktywności w czasie wolnym dla młodych: szkoleń, warsztatów, spotkań.

Sposoby realizacji:

- utworzenie centralnej przestrzeni młodych w mieście;
- tworzenie Pracowni Młodych w dzielnicach;
- promowanie tworzenia zielonych przestrzeni w szkołach czy stref relaksu;
- wizyty studyjne osób pracujących w Pracowniach Młodych w podobnych przestrzeniach w innych miastach Polski i za granicą;
- rozbudowanie oferty Pracowni Młodych o zajęcia, warsztaty, szkolenia w ramach różnorodnej tematyki, proponowanej przez młodych;
- mapowanie otwartych przestrzeni dla młodych;
- monitorowanie funkcjonowania Pracowni Młodych;
- budowanie standardów pracy z młodzieżą w Pracowniach Młodych.

Przestrzeń dla młodych w centrum

Znaczącym działaniem powinno być **stworzenie centralnej przestrzeni dla młodych**. W założeniu ma być to miejsce, które stanie się sercem działań na rzecz aktywizacji młodzieży w Krakowie. Stanowić będzie zarówno miejsce spotkań, główny punkt informacji młodzieżowej, ale także przestrzeń dla organizacji młodzieżowych, grup nieformalnych, sieci osób pracujących z młodzieżą. Istotną cechą przestrzeni ma być jej otwartość na młodych; to oni mają ją współtworzyć i czuć się w niej swobodnie. W zamierzeniu to tutaj spotykać się będą wszelkie inicjatywy młodzieżowe, na rzecz młodzieży czy młodych dorosłych. Ze względu na wyrażaną potrzebę odpowiedniego prestiżu takiego miejsca, powinno się ono mieścić w centrum miasta.

Powstanie tego miejsca łączyłoby w sobie wiele potrzeb wymienianych podczas warsztatów konsultacyjnych: podniesienie prestiżu i znaczenia działań dla młodych poprzez zapewnienie przestrzeni

w atrakcyjnej, centralnej lokalizacji, promocję aktywności obywatelskiej, potrzebę otwartych niekomercyjnych przestrzeni dla młodych, dostęp do informacji na temat działań dla młodych, przestrzeni wzmacniających współpracę i sieciowanie.

Miejsce tworzyłoby sieć Pracowni Młodych działających w dzielnicach. Jako że Pracownie działają pojedynczo, istnieje potrzeba wymiany dobrych praktyk i wiedzy między organizacjami moderującymi Pracownie Młodych. Potencjalnie sieć może zostać poszerzona o dodatkowe miejsca funkcjonujące jako otwarte przestrzenie dla młodych.



Idea stworzenia centralnej, ogólnomiejskiej, wielofunkcyjnej przestrzeni dedykowanej młodzieży jest postulatem, który pojawiał się podczas kilku hackatonów społecznych Youth Krak Hack, organizowanych w latach 2016–2022.

MŁODZIEŻ DZIAŁA LOKALNIE. Budowanie postawy obywatelskiej oraz współodpowiedzialności za szkołę, dzielnicę i miasto, poprzez:

#tudziałam

- 2.1. Tworzenie warunków do realizacji projektów obywatelskich w mieście poprzez organizacje pozarządowe i grupy młodzieżowe;
- 2.2. Wspieranie działalności samorządów uczniowskich i różnych form współpracy między samorządami;
- 2.3. Promowanie wolontariatu i budowanie struktur wspierających dostęp młodych do możliwości zaangażowania w wolontariat;
- 2.4. Budowanie postaw obywatelskich, przedsiębiorczych i liderek wśród młodzieży;
- 2.5. Integrację krakowskiego środowiska młodzieżowego podczas wydarzeń miejskich skupiających szkoły o różnym profilu; realizację projektów międzyszkolnych oraz spotkań o charakterze wielokulturowym.

Sposoby realizacji:

- programy i wydarzenia wspierające samorządy uczniowskie;
- projekty wzmacniające partycypację obywatelską, m.in. Szkolny Budżet Obywatelski;
- promocja wolontariatu młodzieżowego;
- szkolenia dla liderów organizacji pozarządowych, kół wolontariatu i samorządów;
- wydarzenia integrujące dla samorządów uczniowskich z różnych szkół;
- regularne spotkania opiekunów samorządów uczniowskich i kół wolontariatu w celu wymiany wiedzy i doświadczeń, ale także o charakterze szkoleniowym;
- debaty na temat młodych w dzielnicach;
- warsztaty i szkolenia z zakresu kompetencji społecznych dla młodzieży;
- wydarzenia inspirowane do działania i aktywności obywatelskiej;
- wydarzenia promujące aktywność młodych ludzi i mające na celu docenienie ich zaangażowania.

GŁOS MŁODYCH W MIEŚCIE. Tworzenie warunków dla młodzieży do wyrażania swoich opinii na temat rozwoju miasta oraz współtworzenia działań i polityk miejskich, poprzez:

#mamgłos

- 3.1. Promowanie aktywnego udziału w działaniach wykorzystujących narzędzia partycypacyjne, angażując szkoły, nauczycieli, placówki wsparcia dziennego, organizacje studenckie i kluby młodzieżowe, tj. budżet obywatelski, inicjatywa lokalna;

- 3.2. Wspieranie działalności Młodzieżowej Rady Krakowa na rzecz środowiska młodzieżowego;
- 3.3. Promowanie konsultacji społecznych wśród młodych.

Sposoby realizacji:

- promowanie budżetu obywatelskiego Miasta Krakowa;
- Szkolny Budżet Obywatelski;
- konsultacja i debaty z młodymi w ramach realizacji programu Młody Kraków i jego konkretnych działań;
- budowanie współpracy ze środowiskami studenckimi, organizacjami studenckimi w zakresie działań programu; włączanie tych środowisk jako partnerów działań;
- hackatony i inne formy kreatywnego myślenia/tworzenia;
- spotkania tematyczne młodzieży z urzędnikami oraz Radnymi Miasta Krakowa, a także członkami Rad Dzielnic w szkołach i innych instytucjach;
- współpraca z Młodzieżową Radą Krakowa.

INFORMACJA MŁODZIEŻOWA.

Zapewnienie dostępu do
informacji na temat działań

#wiemcogdziekiedy

dla młodzieży poprzez zbudowanie sieci informacyjnej poprzez:

- 4.1. Rozwijanie kanałów komunikacji z młodzieżą w zakresie informowania o wydarzeniach dla niej dostępnych oraz o życiu miasta, także poprzez narzędzia internetowe;
- 4.2. Rozwijanie kanałów komunikacji z osobami pracującymi z młodzieżą, specjalistami, pedagogami, psychologami, organizacjami pozarządowymi w celu wymiany informacji na temat wydarzeń dla młodych, form wsparcia, działań, programów;
- 4.3. Rozwijanie sieci informacji młodzieżowych.

Sposoby realizacji:

- platforma informacyjna;
- rozwijanie strony mlodziej.krakow.pl oraz profili na mediach społecznościowych;
- publikacje, magazyny, broszury informacyjne;
- publikacja czasopisma młodzieżowego „Młody Kraków. Czytajże”;
- tworzenie w szkołach dostępu do informacji na temat działań młodzieżowych w mieście;
- działania informacyjne, np. dotyczące zdrowia psychicznego, bezpieczeństwa, redukcji stresu.

PARTNERSTWO DLA MŁODYCH. Budowanie sieci współpracy instytucji i osób pracujących z młodzieżą; docenianie pracy oraz podnoszenie kompetencji osób pracujących i zaangażowanych w budowanie postaw obywatelskich młodzieży poprzez:

#sieć

- 5.1. Docenienie i wspieranie pracy osób, które zaangażowane są w budowanie postaw obywatelskich młodzieży i aktywizację młodzieży, podniesienie prestiżu pracy z młodzieżą;
- 5.2. Rozwijanie i poszerzanie sieci współpracy pomiędzy osobami pracującymi z młodzieżą, szkołami i innymi ośrodkami w celu wymiany wiedzy i doświadczeń;
- 5.3. Rozwijanie narzędzi wspierających rozwój wiedzy na temat potrzeb związanych z dobrostanem psychicznym młodzieży wśród osób pracujących z ludźmi młodymi;
- 5.4. Rozwijanie współpracy międzynarodowej w zakresie polityki młodzieżowej;
- 5.5. Prowadzenie badań na temat sytuacji młodych osób w Krakowie oraz działań prowadzonych w ramach Programu.

Sposoby realizacji:

- kontynuacja przyznawania nagrody dla osób pracujących lub działających na rzecz młodzieży;
- regularne spotkania osób i środowisk pracujących na rzecz młodzieży;
- spotkania ekspertów pracujących z młodzieżą w celu wypracowania nowych rozwiązań;
- regularne spotkania z opiekunami samorządów uczniowskich i kół wolontariatu;
- kampanie informacyjne, szkolenia dla nauczycieli i pracowników młodzieżowych dotyczące potrzeb psychicznych młodzieży; przedsięwzięcia wspierające realizację praw ucznia i troskę o prowadzenie procesu edukacyjnego, które będą uwzględniały kondycję psychiczną uczestników; tworzenie warunków do efektywnej współpracy środowiska szkolnego ze specjalistami z zakresu zdrowia psychicznego młodzieży;
- udział w sieciach międzynarodowych i krajowych, tj. Zespół ds. Młodzieży Unii Metropolii Polskich;
- pozyskiwanie wiedzy dotyczącej problematyki młodzieżowej; realizacja badań o sytuacji ludzi młodych we współpracy z uczelniami i kołami naukowymi.

ZASADY PRACY Z MŁODZIEŻĄ W MIEŚCIE

W trosce o dobro osób młodych oraz jakość pracy z młodzieżą, rekomenduje się jednostkom administracji publicznej, a także innym podmiotom zaangażowanym w realizację zarówno Programu „Młody Kraków”, jak i innych działań adresowanych do osób młodych, przestrzeganie zasad wyartykułowanych podczas warsztatów i dyskusji. Zasady te nawiązują do wytycznych dotyczących jakości pracy z młodzieżą wypracowanych przez grupę ekspercką powołaną przez Komisję Europejską¹².

- 1) Młodzi ludzie są **pełnoprawnymi mieszkańcami** Krakowa. Kraków uwzględnia potrzeby tej grupy w planowaniu działań oraz programów.
- 2) Aktywność młodych opiera się na zasadzie **dobrowolności**. Zadaniem miasta jest inspirowanie do aktywności, tworzenie struktur i programów, które taką aktywność umożliwią i będą wspierać.
- 3) Szanując **podmiotowość młodych**, nie należy traktować młodych protekcjonalnie, jako osób „w procesie uczenia się” – czyli tych, którzy dopiero w przyszłości będą w stanie włączyć się w konkretne działania. Młodzi mają prawo formułować i wyrażać swoje poglądy.
- 4) **Pamiętając o różnorodności młodzieży** w projektowaniu Programów, należy wziąć pod uwagę różne potrzeby młodych, trudności, jakie napotyka, zasoby, jakie są konieczne do wspierania ich aktywności.
- 5) **Budowanie oferty włączającej różne grupy młodzieży**. Oferta powinna być dostępna dla różnych grup młodzieży. Przygotowując ją, należy nie tylko zadbać o dostępność wydarzeń, ale także informować o stopniu dostępności.
- 6) **Znaczenie wsparcia i współpracy z dorosłymi**. Młodzież, zwłaszcza w młodszym wieku, ceni i niejednokrotnie potrzebuje pomocy ze strony dorosłych (rodziców, nauczycieli) w podejmowaniu nowych wyzwań, ale także w docieraniu do informacji na temat wartościowych inicjatyw. Rola dorosłego powinna być wspierająca lub moderująca, dająca przestrzeń do działań wybranych przez samą młodzież.
- 7) **Gwarancja bezpiecznej przestrzeni**. Przestrzenie tworzone dla młodych powinny być bezpieczne, otwarte, umożliwiające traktowanie każdego z szacunkiem, akceptujące tożsamość i wybory młodej osoby.
- 8) **Osoby młode powinny współtworzyć działania miasta**. Osoby młode nie powinny być postrzegane jako odbiorcy już gotowych programów czy działań, ale winny zostać

¹² Quality Youth Work, A common framework for the further development of youth work. Report from the Expert Group on Youth Work. Quality Systems in the EU Member States, European Commission 2015.

zaproszone do współtworzenia ich przy użyciu narzędzi partycypacyjnych, we współpracy z realizatorami Programu.

ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Programu jest młodzież i młodzi dorośli mieszkający, uczący się lub pracujący w Krakowie w wieku 13–26 lat, a także osoby pracujące z młodzieżą i na rzecz młodzieży w instytucjach i organizacjach.

REALIZATORZY PROGRAMU

Program realizowany jest przez Referat ds. Młodzieży Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia oraz inne komórki organizacyjne Urzędu Miasta Krakowa. Działania realizowane są we współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym KDO ds. Młodzieży oraz innymi instytucjami publicznymi i miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz grupami roboczymi utworzonymi w ramach konkretnych obszarów.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Działania skierowane do młodych będą na bieżąco monitorowane, co pozwoli na dopasowywanie działań realizatora do zmieniających się warunków i potrzeb osób młodych. Pod koniec trwania Programu zostanie przygotowany raport ewaluacyjny z oceny realizacji Programu, tak aby płynące z niego wnioski mogły zostać wykorzystane w formułowaniu kolejnej wersji Programu.

WSKAŹNIKI MONITORINGU PROGRAMU

PROGRAM AKTYWNEGO UCZESTNICTWA MŁODZIEŻY W ŻYCIU MIASTA „MŁODY KRAKÓW” na lata 2024-2028

Koordynator programu: Płoskonka Mateusz

Data wydruku:2023-11-02 12:49:37

Daty obowiązywania: od 2024-01-01 do 2028-12-31

Deklaracja wyniku:

Rezultat programu:

Celem głównym Programu jest stworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu miasta młodzieży mieszkającej, uczącej się lub pracującej w Krakowie oraz wzmocnienie u niej postaw zaangażowania obywatelskiego, poczucia wpływu na życie miasta, współpracy i otwartości na innych

Poprzez:

- 1)#stacja PRZESTRZEŃ DLA MŁODYCH. Poszerzenie dostępu do oferty rozwojowej i edukacyjnej młodzieży oraz tworzenie przestrzeni do integracji społecznej, budowania relacji, aktywizacji młodych,
- 2)#udziałam MŁODZIEŻ DZIAŁA LOKALNIE. Budowanie postawy obywatelskiej oraz współodpowiedzialności za szkołę, dzielnicę i miasto,
- 3)#mamgłos GŁOS MŁODYCH W MIEŚCIE. Tworzenie warunków dla młodzieży do wyrażania opinii na temat rozwoju miasta oraz współtworzenia działań i polityk miejskich,
- 4)#wiemcogdziekiedy INFORMACJA MŁODZIEŻOWA. Zapewnienie dostępu do informacji na temat działań dla młodzieży poprzez zbudowanie sieci informacyjnej.
- 5)#sieć PARTNERSTWO DLA MŁODYCH. Budowanie sieci współpracy instytucji i osób pracujących z młodzieżą, docenianie pracy oraz podnoszenie kompetencji osób pracujących z młodzieżą i zaangażowanych w budowanie postaw obywatelskich młodzieży.

Lp	Tak, aby:	Wskaźnik	Waga	Wartość	Wartość	Przedział	
						min	max
1.	Dzięki przyjaznym i bezpiecznym przestrzeniom miejskim jak największej młodych ludzi mogło rozwijać pasje, zdobywać wiedzę i umiejętności, uczyć się współpracy z rówieśnikami oraz innymi mieszkańcami miasta, a także być otwartą na różnorodność i wielokulturowość. Na poziomie nie mniejszym niż 10 % uczestnictwa młodzieży w Pracowniach Młodych.	W32_D (Udział młodzieży w dzielnicowych Pracowniach Młodych)	0,20	0,05	0,10		
2.	Jak największej młodzieży z różnych środowisk aktywnie włączało się w życie miasta, uzyskiwało kompetencje społeczne i obywatelskie oraz lidarskie. Na poziomie nie mniejszym niż 120 samorządów uczniowskich.	W33_D (Aktywność samorządów uczniowskich w działaniach adresowanych do społeczności szkolnej w ramach programu „Młody Kraków”.)	0,20		120,00		
3.	Młodzież miała wpływ na swoje najbliższe otoczenie, szkołę, dzielnicę i na rozwój miasta, brała udział w konsultacjach społecznych, a także posiadała umiejętność korzystania z narzędzi partycypacji społecznej. Poprzez zaangażowanie na poziomie nie mniejszym niż 1200 młodych ludzi.	W34_D (Zaangażowanie osób młodych w przygotowanie projektów Budżetu Obywatelskiego)	0,20			1000,00	1200,00
4.	Każda młoda osoba oraz pracująca z młodzieżą miała dostęp do informacji na temat oferty miasta Krakowa dla młodych, działań organizacji młodzieżowych i pozarządowych, kwestii ważnych z perspektywy młodych osób. Na poziomie min. 10 000 odbiorców komunikatów.	W39_D (Liczba odbiorców komunikatów w mediach dedykowanych Programowi, w ramach informacji młodzieżowej)	0,20			10000,00	15000,00
5.	Instytucje, organizacje, grupy i osoby pracujące na rzecz młodzieży we wsparciu Miasta poprzez wymianę informacji oraz doświadczeń wspierały swoje wysiłki budując sieć współpracy. Poprzez docenianie i wspieranie na poziomie przyznania więcej niż 10 nagród dla osób pracujących z młodzieżą i na rzecz młodzieży.	W36_D (Zgłoszenia do nagrody dla osób pracujących z młodzieżą na najlepsze inicjatywy dla młodzieży)	0,20			10,00	20,00

Wskaźniki do diagnozy stanu dziedziny związanej z programem

Wskaźniki								
Typ		Nazwa	Dziedzina	Wartość oczekiwana	Wartość znakomita	Wartość bazowa	Wartość min	Wartość max
Strategiczny	osoba	Udział młodzieży w dzielnicowych Pracowniach	D		0,1			
	sztuki	Aktywność samorządów uczniowskich w	D		120			
	osoba	Zaangażowanie osób młodych w przygotowanie	D					
	sztuka	Zgłoszenia do nagrody dla osób pracujących z	D					
	sztuki	Liczba odbiorców komunikatów w mediach	D					

Cele strategiczne związane z Programem

Kraków - miasto przyjazne do życia
Silna wspólnota samorządowa mieszkańców Krakowa
Wysoki poziom bezpieczeństwa w Krakowie
Wysoki poziom partycypacji społecznej mieszkańców

Zadania oraz działania realizujące program

Typ	Jednostka realizująca	Numer zadania/działania	Nazwa zadania/działania	Data od	Data do

Lista ryzyk zidentyfikowanych dla programu				
Cel szczegółowy	Nazwa ryzyka	Ocena istotności	Wskaźnik monitorowany	Status postępowania z ryzykiem
Dzięki przyjaznym i bezpiecznym przestrzeniom miejskim jak najwięcej młodych ludzi mogło rozwijać pasje, zdobywać wiedzę i umiejętności, uczyć się współpracy z rówieśnikami oraz innymi mieszkańcami miasta, a także być otwartą na różnorodność i wielokulturowość. Na poziomie nie mniejszym niż 10 % uczestnictwa młodzieży w Pracowniach Młodych.	Niewystarczająca aktywność młodzieży w Pracowniach Młodych.	4	W32_D (Udział młodzieży w dzielnicowych Pracowniach Młodych)	Monitorowanie
Jak najwięcej młodzieży z różnych środowisk aktywnie włączało się w życie miasta, uzyskiwało kompetencje społeczne i obywatelskie oraz lidarskie. Na poziomie nie mniejszym niż 120 samorządów uczniowskich.	Mała liczba samorządów uczniowskich zainteresowana uczestnictwem w projektach.	4	W33_D (Aktywność samorządów uczniowskich w działaniach adresowanych do społeczności szkolnej w ramach programu „Młody Kraków 2.0”.)	Monitorowanie
Młodzież miała wpływ na swoje najbliższe otoczenie, szkołę, dzielnicę i na rozwój miasta, brała udział w konsultacjach społecznych, a także posiadała umiejętność korzystania z narzędzi partycypacji społecznej. Poprzez zaangażowanie na poziomie nie mniejszym niż 1200 młodych ludzi.	Mała liczba projektów złożonych przez młodzież do Budżetu Obywatelskiego oraz Szkolnego Budżetu Obywatelskiego.	4	W34_D (Zaangażowanie osób młodych w przygotowanie projektów Budżetu Obywatelskiego)	Monitorowanie

Każda młoda osoba oraz pracująca z młodzieżą miała dostęp do informacji na temat oferty miasta Krakowa dla młodych, działań organizacji młodzieżowych i pozarządowych, kwestii ważnych z perspektywy młodych osób. Na poziomie min. 10 000 odbiorców komunikatów.	Mała liczba odbiorców komunikatów kierowanych w ramach informacji młodzieżowej.	4	W39_D (Liczba odbiorców komunikatów w mediach dedykowanych Programowi, w ramach informacji młodzieżowej)	Monitorowanie
Instytucje, organizacje, grupy i osoby pracujące na rzecz młodzieży we wsparciu Miasta poprzez wymianę informacji oraz doświadczeń wspierały swoje wysiłki budując sieć współpracy. Poprzez docenianie i wspieranie na poziomie przyznania więcej niż 10 zgłoszeń do nagrody dla osób pracujących z młodzieżą i na rzecz młodzieży.	Brak zgłoszonych wniosków do nagrody dla osób pracujących z młodzieżą i na rzecz młodzieży.	4	W36_D (Zgłoszenia do nagrody dla osób pracujących z młodzieżą na najlepsze inicjatywy dla młodzieży)	Monitorowanie

Przekrój finansowy

Realizacja programu Młody Kraków	Numer zadania	2024	2025	2026	2027	2028
	SZ/PMK	1 885 000,00	-	-	-	-